

Bardejovský Prameň

časopis Cirkevného zboru ECAV na Slovensku v Bardejove

Ročník 7

November 2009

Číslo 4

Kázeň na 10. výročie Nežnej revolúcie 21.11. 1999 vo Východnej

Skôr, ako prídeš so zvestou súdu,
daruj nám ešte krátku chvíľu milosti
a Tvoje slová, čo spravodlivé budú,
pre nás nech znejú zvukom radosti,

že právo a láska predsa zvíťazili,
tak nech vyznávame v tej poslednej chvíli,
ked svojich verných do neba povoláš
a zlobe rázny koniec spoznať dás.
Amen

Abakuk 3, 2 – 6: „Hospodine, počul som o Tebe zvest a videl som Tvoje dielo, Hospodine. Oživ ho v najbližších rokoch. V najbližších rokoch urob ho znáym, v hneve pamäтай na zlútovanie! Boh prichádza od Témánu a Svätý z vrchu Párán. Jeho veleba zakryla nebesá a zem je plná Jeho chvály. On žiari ako svetlo, lúče Mu z ruky šľahajú, a tým je zahalená Jeho moc. Pred Jeho tvárou kráča mor a vzápäť za Ním ide nákaza. Zastane, premeriava zem, pozrie- a pohne národmi. Rozpadnú sa večné vrchy, sklonia sa odveké kopce; Jemu patria cesty večnosti.“

Milí bratia a sestry v Kristu Pánu!
V uplynulom týždni snáď nebolo nikoho z nás, viac ako 20-ročných, ktorí by sme si neboli spomenuli na významné výročie našich novodobých dejín. Veľké množstvo televíznych relácií, novinových článkov aj podujatí v mestách nám pripomienulo, že je tomu práve 10 rokov, ako sme začali žiť novým spôsobom, ako sme si na námestiach vystáli a vyštrn-gali svoju slobodu. Spomínali sme jedni s radostou, iní s nostalgiou. Veľmi veľa ľudí hľadí na minulosť očami svojej peňaženky. Tu je hodnotenie veľmi jednoduché - vtedy bolo lepšie. Ale skutočne je toto správne hodnotenie? Skutočne spôsob života, v ktorom sme žili, bol natoliko spravodlivý, správny a dobrý, že by stalo zato sa doň vrátiť? Bolo správne, že nás ten systém naučil kradnúť zo spoločného, akoby sa nič zlého pritom nedialo? Bolo správne, že nás učil nenávidieť ľudí len preto, že žijú na druhej strane hranice? Bolo správne, že sa vo vlastníckych vzťahoch pôdy, budov, lesov narobil neprirodak, ktorý ešte doteraz nebolo možné vrátiť na správnu mieru? Bolo správne, že na zodpovedné miesta sa nedostávali v prvom rade tí, ktorí na to mali hlavu a srdce, ale tí, ktorí mali straníčku knižku? A samozrejme nemôžeme obísť útlak pre vieri, pre vyznávanie Pána Ježiša Krista, keď kvôli viere stal sa človek druhoo- až treťoradým občanom, bez možnosti dovoliť sa práva a spravodlivosti? Ako farárske dieťa mám s tým osobné skúsenosti a viem, o čom hovorím. Ak teda chceme byť pravdiví a úprimní, musíme povedať - áno, dnes sa nežije ľahko ani pohodlne. Ale vinu na tom nesie popri dedičstve minulosti aj množstvo chýb, ktoré sme urobili už v čase slobody. Sú to chyby našich nesprávnych

rozhodnutí, nesprávnych názorov a nedostatku skúseností. Bolo by však od nás veľmi nevŕačné zabudnúť na samotný fakt, že je tomu práve 10 rokov, čo Božím súdom a odsúdením prešiel režim postavený na nevere, prekrúcaní pravdy a túžbe po moci.

My, ktorí sme to vtedy veľmi hlboko prežívali, sme mohli z tých dní mať dojem, že prežívame taký malý koniec sveta. Skutočne to bol koniec jedného sveta. A práve v tom je pripomnenie si Nežnej revolúcie pre nás zaujímavé aj dnes, v poslednú nedelu cirkevného roku, kedy z Písma Svätého počúvame o poslednom súde Božom.

Pre ľudí, ktorí majú čujné srdce, sú skúsenosti a zážitky života veľmi vzácne na poučenie. Skúsenosť konca a odsúdenia jedného prekonaného spôsobu života nás učí hodnotiť podobne aj svoj vlastný život, spôsoby, akými napíňame svoj čas, svoju prácu, svoju zábavu hodnotami podľa nášho gusta. Všetko pod nebom bude raz zhodnotené. My však spoločne s prorokom Abakukom môžeme v modlitbe vyznať: „Hospodine, počuli sme o Tebe zvest, videli sme Tvoje dielo, Hospodine“. Sme veriaci kresťania. K viere sme vychovávaní od detstva - jedni viac, iní menej, ale predsa len máme možnosť počuť zvesti o Božej práci na zemi, o Ježišovi Kristovi a Jeho láske dokázanej smrťou a vzkriesením. Vieme, akými hodnotami chce naplniť Pán Boh nás život - sú to hodnoty dávajúce zmysel každému dňu, každej prežitej minúte. Pán Boh sám priponíma svoje divné skutky, ktorými hýbe beh sveta dopredu tak, ako tomu bolo pred 10 rokmi. Tak sa pripomenu v prorockom slove aj Izraelcom, ako Boh, ktorý prichádza od Témánu a z vrchu Párán. Sú to miesta známe

z cesty Izraelcov do zasľúbenej zeme. Na týchto miestach Hospodin dokázal, že stojí so svojím ľudom a dáva mu správny smer putovania. No práve v Páráne, odkiaľ vyslali Izraelci vyzvedačov do Kanaánu, sa napokon ľud Boží rozhodol neposlúchnuť Hospodina. Viac sa báli obyvateľov zasľúbenej zeme, ako by dôverovali Bohu. Za toto ich zlé rozhodnutie stihol ich trest – 40-ročné putovanie púšťou. Kým nevymreli všetci z otročej a ustráchannej generácie Izraelcov, nevkročil nik do zasľúbenej zeme. Až potom sa Hospodin opäť zmiloval a otvoril brány zasľúbenej zeme novej generáции svojho ľudu. Toto sa stalo po vytrpenom pokání, kedy sa Hospodin opäť zjavil ako chvála Izraela, ako svetlo, pred ktorým sa pohnú národy a rozpadnú večné vrchy.

Bratia a sestry, poučení dejinami dovoľme Pánu Bohu, aby nás cvičil v živote skúsenosťami čiastočných pozemských koncov a súdov. Budme ľuďmi s otvoreným, čujným srdcom, ktoré rozozná, že odsúdené a zničené musí byť každé зло, každá neprávost. Ak dovolíme, aby neprávosti, bezbožnosť, zloba a neláska napĺňovali naše vnútro, potom súd Boží bude aj pre nás veľmi nepríjemný. Ak však v tých pozemských čiastkových súdoch dovolíme odsúdiť to zlé v našich životoch, ak v pokáni dokážeme oddeliť zlé hodnoty od dobrých, zlé zavrhnuť a dobré vyzdvihnúť, potom sa sláva

Hospodinova raz zjaví aj nad nami ako svetlo našej spásy a definitívneho oslobodenia.

Pri Božom príchode sa rozpadnú aj večné vrchy. Kým padol socializmus, mali sme dojem, že tak, ako sme žili, budeme žiť už naveky. A dnes sa z povestného Berlínskeho múru predávajú posledné kúsky ako vzácny suvenír. Kto si svoje životné šťastie založí na poriadkoch tohto sveta, zrúti sa mu nečakane ako domček z karát. Ale cesty večnosti patria Hospodinovi. Naša večnosť je v rukách nášho Boha. Dajme do Jeho rúk aj našu časnosť a žiadne otrasy, revolúcie a zmeny nami neotrasú. Amen.

Modlitba:

Drahý náš Bože a Pane, s pokorným srdcom a uznaním Tvojej zvrchovanej vlády nad nebom i zemou sa skláňame pred Tebou, naším sudcom. Tvojej mocnej ruke je poddané všetko. Prosíme Ťa, nauč nás brať vážne Tvoju moc i pravdu, ktorej nás učíš v Písme svätom. Zjavuj nám svoje svetlo, aby sme podľa neho chodili už tu v pozemskom živote. Dávaj nám lásku ku pravde a spravodlivosti, ako ich zjavuješ vo svojej vôle. Pomôž nám šíriť Tvoju pravdu do nášho okolia, aby sme tak ako kvas prenikali do života vôkol nás a menili ho k dobrému. Amen.

Pamiatka reformácie

(Žalm 46,2-12)

Pri príležitosti pamiatky reformácie siahame po knihe Žalmov. Bola oblúbeným čítaním reformátora Luthera. Žalmy, nábožné piesne, modlitby, vznikali za rôznych okolností. Niektoré napísali ich autori ako následok vnútorného pohnutia, oduševnenia, po vážnych, ťažkých alebo radostných zážitkoch osobného života. Iné písali profesionálni speváci, hudobníci pre použitie v chrámovej bohoslužbe. Medzi takých patrili Kórachovci, autori 46. Žalmu.

Čo je však pre nás dôležité, je to, že nezávisle na autorovi žalmu prinášajú tieto piesne také vzácné duchovné bohatstvo, že celkom právom Luther nazval knihu Žalmov malou Bibliou. Prečo sa práve 46. žalm stal oblúbeným žalmom reformátora? Prečo je tento žalm aj základom pre vznik hymny evanjelickej církvi - Hrad prepevný? Dôvody nájdeme v živej zvesti, v účinnej pomoci, ktorú svojim posolstvom 46. žalm priniesol reformátorovi a môže ju priniesť aj nám dnes.

Boh nám je útočiskom i silou, pomocou v súžení vždy osvedčenou. Útočisko je miesto, kam sa človek schúli, utieka, keď si nevie rady. Voľakedy v starom Izraeli prikázał Hospodin spomedzi všetkých miest vybrať niekoľko tzv. útočištných miest. Boli to mestá, kam sa mohol utiekať o ochranu človek, ktorý spáchal škodu blížnemu bez zlého úmyslu, z nedbalosti alebo ako nehodu. Znamenalo to pre toho človeka záchrannu, zachovanie života. Bezpečie, istotu.

Prostredie, v ktorom Luther začal šíriť myšlienky

reformácie, bolo natoľko nepriateľské, že Luther veľmi živo a celkom konkrétnie prezíval, čo to znamená nájsť si útočisko. Keď ho vo Wormse na ríšskom sneme uvrhli do klatiby, šlo mu o život. Aké to bolo pre neho zachraňujúce, keď našiel ochranu na hrade Wartburg. Niekoľko mesiacov sa tam ukrýval. No neskôr prišiel k presvedčeniu, že nemôže celý svoj život prežiť skrytý pod cudzím menom. Aký význam by potom malo všetko jeho dovtedajšie učenie, jeho zápas? Vtedy Lutherovým útočiskom prestali byť múry hradu Wartburg. Pevným hradom sa mu stal sám Pán Boh. Z Jeho slova okolo seba vybudoval pevné bašty, jeho autoritou sa ohradil proti každému nepriateľovi.

V 46. žalme sa všeličo otriasa, všeličo sa rúca. Žalmista obrazne hovorí: nebojíme sa, ani keby sa vrchy klátili v srdce mora a keby sa prevrátila zem.

Bolo to pre mňa vždy veľmi zaujímavé počúvať rozprávanie starých ľudí, ktorí prezívali za svojho života toľké premeny života - zmeny politických systémov, zmeny hraníc krajiny, zmeny vodcov, pády neotrasiteľných svetových veľmocí. Posledné storočie bolo obdobím, kedy sa úplne naruby prevracali mnohé skalopevné hodnoty dovtedajšieho života. Popri všetkých zmenách sa však vždy nanovo dokazovalo, že neotrasiteľný je len Pán Boh, že On zostáva včera, dnes i naveky ten istý. Ak človek hľadá pevný bod života, na ktorom by založil svoje šťastie, pokoj, požehnanie, nenájde nikoho lepšieho, nič pevnejšie ako Hospodina.

Hľa, rieka, jej potoky potešujú mesto Božie. Žalmista

Martin Luther

takým spôsobom vyjadruje tichosť, potešenie, úľavu, akú nachádza ubiedený pútnik v pustej krajine pri čistej bystrine.

Luther vo svojom živote musel veľmi veľa pracovať. Keď sa raz už vydal na cestu obnovy cirkvi, keď začal zápas za reformu, nemohol ostať v pol ceste. Znamenalo to pre neho veľa vyučovať, veľa písat, chodiť na dišputy, ísť do sporov s významnými teológmi, autoritami cirkvi a sveta. Znamenalo to aj veľa organizačnej práce. Zakladanie škôl, usporadúvanie, organizovanie cirkevných zborov. Toto všetko bolo nesmierne únavné. Z Lutherových spomienok sa zachoval jeho výrok: Zajtra budem mať znova veľmi veľa práce, preto budem musieť o hodinu skôr vstať, aby som sa mohol o hodinu dlhšie modliť a byť s mojím Pánom, lebo ináč by som všetku prácu nijako nezvládol.

Toto je postoj človeka, ktorý vie, že uprostred všetkého zhonu, neporiadku sveta nájde pokoj a utíšenie, potešenie len u Boha. Dnešný svet je plný stresov. Stačí, keď sa prejdeme po ulici mesta, ba možno aj dediny. Koľko ponáhľajúcich sa ľudí stretnešme. Koľko áut rýchlo jazdí, koľko napäťia v tvárách chodcov, ktorí musia stihnuť všetko a včas, ináč by nemali pokoj. A keď to všetko stihnuť, predsa pokoj nenájdu, ale zostávajú unavení a nepokojní. Kde hľadať pokoj? Nuž práve tu, pri potokoch živej vody Božieho slova. Pri čerstvej vode modlitby, ktorá potešuje mesto Božie.

Keby sa len viac dnešných ľudí naučilo potešovať pri Bohu, pri jeho slove, viac pokoja by zavládlo v našich vzťahoch, v našich rodinách. Keby viac ľudí našlo svoj hrad prepevný, v Bohu svojich predkov, národ by bol vyrovnanejší, viac požehnaný, menej závistlivý, menej žiarlivý na úspech iných.

Národy hučali, zem sa zakolísala. Hospodin však úžasné veci

učinil. Zastavuje vojny, láme lučištia, seká kopije, vozy ohňom spaľuje. Luther mal aj s tým svoju osobnú skúsenosť. Národy jeho doby hučali vojnovým virvarom. Turci sa tlačili do Európy od juhu, znepríateленé šľachtické rody zápasili o svoje vlastné sebecké záujmy. Do toho všetkého prišla vojna sedliakov proti pánom, ktorá znamenal potoky preliejajúcej krvi po celom Nemecku. On sám však chcel zabrániť krviprelievaniu vo Wittenbergu. Preto sa vzdal svojho úkrytu na hrade Wartburg a smelo prišiel do svojho mesta zvestovať Božie slovo. Nepretržite, celý týždeň dennodenne kázal v chráme Božom, aby sedliakov a meštanov varoval pred zabíjaním, krviprelievaním. A skutočne, ničím iným, len Božím slovom podarilo sa Lutherovi natoľko utišiť búrkы sedliackeho povstania, že hoci v iných oblastiach zahynuli tisícky ľudí, v okolí Wittenbergu sa podobné veľké boje neodohrali.

Úžasné veci spôsobuje medzi nami Hospodin. My vďaka Pánu Bohu nemáme v našej krajine dnes žiadnu vojnu. Nepotrebuje brúsiť svoje kopije, nabíjať svoje zbrane, posieláť niekom svoje tanky. A predsa sa odohrávajú väčšie, menšie boje medzi nami, v našich dušiach. Každá vojna je totiž predovšetkým vecou, ktorá vzniká v srdci človeka, človeka nespokojného so svojím životom, človeka, ktorý nie je citlivý na biedu blízneho a nepripúšťa si hlas svedomia.

Tam, v našom srdci sa musí odohrať aj Hospodinovo odzbrojovanie, ničenie vojen, ten najúčinnejší mierový proces na svete. Mierových misií, mierových rokovaní je totiž neúrekom. Každý mesiac sa odohrávajú niekde inde vo svete mierové rokovania. A predsa sa znova a znova rozhoria nové ohne vojen. Tam, kde je mier založený len na vypočítavom myšlení ľudí alebo len v sile a vojenskej prítomnosti silnejšieho, tam nie je skutočný mier, snáď len dočasný pokoj zbraní. Skutočný mier však je tam, kde Boh vládne, kde naše vnútro zmílkne pred tvárou najvyššej autority, pred ktorou sme ochotní sa pokoriť a ponížiť.

Sme radi, že sme dedičmi reformačného zápasu. Vedie nás totiž ku poznaniu pravého Boha podľa pravého Božieho slova. Je to Pán Boh, ktorý spôsobuje pokoj medzi Ním a ľuďmi skrže obet Ježiša Krista. Je to Boh, konajúci úžasné veci, spôsobujúci lásku, dávajúci istotu. V Noho chceme veriť a Jeho nasledovať. Amen.

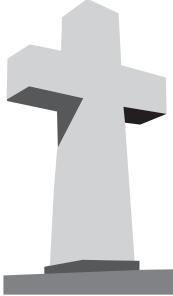
Ján Velebír - Výklad uverejnený v Cirkevných listoch rok 2006

Hrad Wartburg, kde sa Luther skrýval po sneme vo Wormse pod menom rytier Juraj a prekladal tu Bibliu do nemčiny.

Ako na to?

V rubrike „Ako na to?“ sa chceme venovať rôznym okolnostiam nášho duchovného zborového cirkevného života. Nie každý totiž hned vie, ako reagovať, keď sa má v rodine narodiť dieťaťko, keď treba žiaka prihlásiť na konfirmáciu a podobne. Kvôli tomu, aby sme tieto zvláštne okolnosti lepšie zvládli, zaužívali sme si v zbere organizovať napríklad obľúbenú spoločnú prípravu na krst, prípravy k sobášu. Na slávnosť konfirmácie sa dokonca pripravujeme dvojročným vyučovaním. O čom však písat v číle časopisu, ktorý je vydaný v čase Pamiatky reformácie a Pamiatky zosnulých? V prvom momente mi prišlo na um písat, ako sa správne pripraviť na Pamiatku zosnulých. Stalo by za to mať nejaké návrhy, ako upraviť hroby, čo je pritom dôležité a čo nie, či iné veci. Potom som si však uvedomil, že je tu niečo ešte oveľa dôležitejšie ako príprava na návštevu hrobov. Každý z nás by sa totiž mal najskôr zamyslieť nad tým,

ako sa správne pripraviť na svoju smrť.

Teda ako na to? A vôbec, treba sa na smrť pripravovať? Sú ľudia, ktorí tvrdia, že netreba. Vraj stačí žiť život plnými dúškami, užívať všetko, čo prinesie a potom zomrieť a stratiť sa do nenávratna. Lenže my vieme o jednom, ktorý zomrel a nestratil sa v nenávratne. Naopak. Zomrel a vrátil sa. A potom povedal, že rovnako zomrieme aj my, všetci ostatní a celkom tak isto ako On, aj my sa vrátíme k životu. A budeme žiť. Bud' vo večnej sláve a nádhore neba, alebo v stálej opustenosti, ponechaní svojim hriechom v pekle. Ježišovo vzkriesenie nám nedovolí zostať nepripravenými. Keď On vstal z mŕtvych, dal nám veľmi vážny dôvod správne sa pripraviť na našu smrť, aby sme po smrti obstáli na súde.

Takže znova. Ako na to? Povedal by som, že podobne ako pri tých ostatných veciach. Odpovede nájdeme v Biblia a v praktickom živote. Na krst sa pripravujeme také tri, štyri mesiace dopredu, na svadbu aj vyše roka dopredu, na konfirmáciu dokonca dva roky dopredu. Myslím si, že by celkom postačilo, keby sme sa každý jeden z nás začali na svoju smrť pripravovať aspoň tie dva tri roky pred svojou smrťou. Má to len ten jediný háčik, že nikto z nás nevie, kedy zomrie. A preto vlastne platí zásada, že na smrť máme byť pripravení vždy. Začať s prípravou – možno už včera bolo neskoro. Ved' už dnes môžeme doplniť štatistiku v kolónke: zosnuli cirkevného zboru. Božie slovo nám radí celkom presne, kedy máme začať s prípravou na smrť. V podobenstve o boháčovi a Lazarovi hovorí Pán Ježiš ústami Abraháma: Lk 16,25: „*Ale Abrahám mu odpovedal: Synu, rozpomeň sa, že si ty svoje dobré veci vzal zaživa a podobne Lazár zlé; teraz tento sa tu teší a ty sa trápiš.*“ Teda spôsob, akým prezijeme svoj pozemský život, ten rozhoduje o tom, kam po smrti pôjdeme. Pán Boh dal pravidlá, určil cesty. Ak ideme cestou svojvôle, sebectva, vyvýšenia svojho ja a svojich záujmov, to je zlá príprava na smrť. Ak ideme cestou pokorného nasledovania Božej vôle, cestou dôvery, že aj cez utrpenie Božia cesta ma dovedie k dobrému cielu v nebi, to je lepšia príprava.

A čo príprava hrobu, miesta na cintoríne? Nie je aj to dobrou prípravou na smrť? Iste, uľahčí to život našim pozostalým. Len aby to nedopadlo ako iným boháčom v podobenstve o bohatej úrone. Ten boháč si chcel postaviť veľké stodoly pre svoju veľkú úrodu, aby sa mohol sám tešiť zo svojho bohatstva. Niektorí ľudia si svoje vlastné hroby pripravujú ako symbol svojho bohatstva, ako skutočný ciel

svojho života. No spomeňme, ako Pán Ježiš ohodnotil toho boháča: Lukáš 12,20: „*Ale Boh mu riekoval: Blázon, tejto noci požiadajú tvoj život od teba; a čo si pripravil, komu to zostane?*“ Pripravený hrob uľahčí život našim potomkom, ale pre nás samotných nie je prípravou na smrť. Tak nanajvýš na pohreb.

Čo ešte by malo patriť ku skutočnej príprave na smrť? Podobenstvo o nespravodlivom sluhovi nás poučuje svojim záporným príkladom: Lukáš 16,9: „*Aj vám hovorím: Robte si priateľov z nespravodlivej mamony, aby, keď sa pominie, prijali vás do večných stanov.*“ Pán Ježiš tu radí, aby sme sa správali rovnako opatrne a uvázene, ako nepočitivý sluh, ktorý si hľadal záchrannu u svojich nepočitivých kumpánov. Ak sa chceme vo večnosti dostať do spoločnosti nepočitivého kumpána, pokušiteľa diabla, tak ho máme vyhľadávať aj v živote. Ak sa chceme dostať do spoločnosti svätého a láskavého Boha, obklopeného svätými anjelmi, tak vyhľadávajme Pána Boha aj počas celého života. Hovorme veci, ktoré káže šíriť do sveta. Konajme skutky, ktoré nás učil konať. Vyznávajme svoje hriechy, aby nás podľa svojho slibu odpustením zbavil trestu. Robme si priateľov zo spoločenstva spravodlivého Pána Ježiša Krista a môžeme veriť, že nás príjme do Jeho nebeských stanov. On to slúbil, Jemu môžeme veriť.

K správnej príprave na smrť patrí aj zmierenie sa s našimi blízkymi. Opäť je tu na mieste otázka: kedy? List Efezským odpovedá: Ef 4,26: „*Hnevajte sa, ale nehrešte; nech slnko*

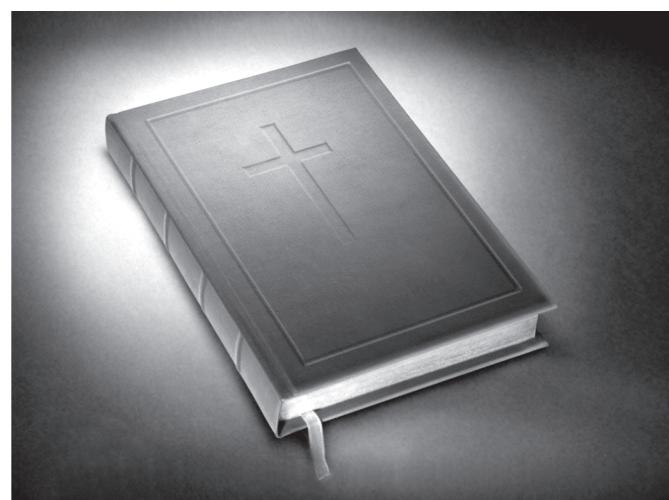

nezapadá nad vaším hnevom.“ Pán Ježiš u Matúša 5,25 hovorí: „*Pokonaj sa čím skôr so svojím protivníkom, dokiaľ si s ním na ceste, aby ťa protivník neodovzdal sudcovi, sudca strážcovi a neuvrhli ťa do väzenia.*“ Len výnimočne dostaneme príležitosť, akú mal kráľ Chizkija, keď mu Pán Boh vopred po prorokovi Izaiášovi odkázal: „*Daj do poriadku svoj dom, lebo zomrieš a neostaneš nažive.*“ (2 Kr 20,1) Tiež je otázne, či by nám to bolo ku prospechu. Kráľ Chizkija si od Pána Boha vymodlil 15 rokov života navyše. Čo bolo ich plodom? Práve v tomto období Chizkija povodil Babylon-ských poslov po celom Jeruzaleme aj po svojom paláci a ukázal im všetko svoje bohatstvo – na čo Izaiáš z Božieho podnetu povedal: „*Ajhľa, prídu dni, ked' odnesú do Babylónie všetko, čo je v tvojom dome a čo tvoji otcovia nadobudli až po tento deň. Nezostane nič - hovorí Hospodin. Aj z tvojich synov, ktorí budú pochodiť z teba, ktorých splodíš, poberú, a budú eunuchmi v paláci babylonského kráľa.*“ (2 Kr 19,17-18). A práve v tomto období Chizkija splodil svojho syna Menaššeho. To bol kráľ s najhoršou povestou medzi Judskými kráľmi, pokial ide o modloslužbu. Od samého začiatku konal proti pravej viere v Hospodina, zavádzal uctievanie pohanských bohov. Zvádzal Izrael k modlárstvu. Toto všetko sa nemuselo stať, keby sa Chizkija uspokojil s časom života určeným od Hospodina, keby sa pripravil na smrť včas a správnym spôsobom, dal do poriadku svoj dom a odišiel k Hospodinovi.

Snáď ešte jeden príklad, tentokrát správnej prípravy na smrť: diakon Štefan. Mladý človek. Perspektívna, sľubná kádrová rezerva Jeruzalemského cirkevného zboru. Čo robil? „*Plný vieri, milosti a moci činil veľké znamenia a zázraky medzi ľudom.*“ (Sk 6,8) A ked' ho vypočúvali, svedčil o Pánovi Ježišovi, priznal sa k Nemu, hoci bol medzi Jeho nepriateľmi. Výsledok? Videl Ježiša stáť na pravici Božej. Štefan si nepripravoval žiadnen honosný hrob. Dostal mohylu z kameňov, ktorými ho kameňovali. Neodkladal prípravu na smrť na dôchodok. Nedožil sa ho, a predsa videl Ježiša stáť pripraveného vyjsť mu v ústrety. Štefan nehľadel na seba a svoje pohodlie. Hľadel na Pána Ježiša Krista a z Jeho popudu hľadel na ľudí ako na svojich blížnych. Dokonca za svojich nepriateľov sa modlil podobne ako Ježiš na kríži: „*Pane, nepočítaj im tento hriech.*“ (Sk 7,60) Dopadlo to tak, že z krvi Štefana sa okrem iných zrodil aj najväčší apoštol pohanov. Pavel pri Štefanovej poprave ešte súhlasil s jeho smrťou. Po svojom osobnom stretnutí sa so vzkrieseným Kristom však pochopil, čo viedlo Štefana k odhodlaniu zomrieť pre Krista. Spoznal, že Kristus je živý a má moc a vládu na nebi aj na zemi.

Teda celkom prakticky, ako sa správne pripraviť na smrť? Z už povedaného vyplýva, že treba byť pripravený stále, teda aj hned. K správnej príprave potrebujeme mať za sprievodcu cez smrť toho, kto túto cestu bezpečne prešiel – a takým je jediný sprievodca, Pán Ježiš Kristus. K správnej príprave treba vedieť, čo nás čaká po smrti: je to súd nad každým človekom. Súd, pri ktorom Pán Boh bude od nás chcieť vydať počet z každého slova i skutku. Na tom súde neobstojí nikto z nás bez dobrého obhajcu. Obstojíme s jediným advokátom, Ježišom Kristom. Jedine On má moc postaviť sa na miesto nás, obžalovaných a povedať: „*Tento človek je vinný hriechom a zaslúži si trest. Jeho trest však už bol vykonaný a pretrpený. Ja som trest vzal na seba. Pre tohto človeka už teraz platí milosť.*“ Dobrá príprava na smrť sa nezaobídze bez úprimného otvoreného a blízkeho vzťahu s Pánom Ježišom, našim obhajcom a záchrancom pred mocou smrti.

Čas plynie. Naše roky ubiehajú. Skôr alebo neskôr príde smrť. Ak máme zdravý rozum, ak máme pud sebazáchovy, ak nám ide o život, nezanedbávajme prípravu na smrť. Odmenou nám bude to, že smrť pre nás nebude stratou, skazou ani porážkou, ale očakávaným, hoci možno veľmi dramatickým prechodom domov, kde nás čakajú známe tváre, predovšetkým tvár najvzácnejšia, tvár nášho Spasiteľa Pána Ježiša Krista.

J. Velebír

**Kto sa stará
o Boha,
o toho sa Boh
postará.**

Konfirmačná víkendovka

Ked' sa povie konfirmačné vyučovanie, viacerí z vás zazívajú a pomyslia si: Chvalabohu, že je tá nuda už za nami. Myslím, že mnoho zborov upadlo do takéhoto smutného stereotypu, čo sa týka konfirmačného vyučovania. Našťastie, v našom zbere máme nadšených a schopných ľudí, ktorí sa pokúsili pre mladých členov spoločenstva pripraviť niečo nové a zaujímavé. Niečo, čo by ich presvedčilo, že viera nie je len o stereotypoch a naučených poučkách.

Okrem pravidelného vyučovania a konfirmačných otázok, na ktoré si všetci spomíname, sa naši konfirmandi už niekoľko rokov zúčastňujú aj spoločných víkendoviek. Ani tento rok neboli výnimkou, a tak sa 18. septembra vybraťa na Mníchovský potok výprava mladých ľudí s Ježišom, s povolením a s nadšením v srdci.

Tri dni plné zaujímavých tém, rôznych aktivít a zábavy boli pre nás skvelým časom. Nechýbalo sice vyučovanie a do-

konca ani skúšanie, v ktorom, musíme poznamenať, všetci so cťou obstáli. Takže skúšanie tento zaujímavý víkend vôbec neskazilo.

Hned' po príchode som bola očarená mnohými skvelými ľuďmi, z ktorých každý jeden bol pre nás darom. Musíme povedať, že som bola nadšená zo svojej skupinky, v ktorej boli pre mňa všetky dievčatá výnimočné, lebo sa nebáli byť úprimné a povedať svoj názor. Veľa sme sa nasmiali, ale aj prebrali mnoho vážnejších tém. V sobotu nás prišli pozrieť bardejovskí mládežníci, ktorí s nami strávili celý večer a pozvali účastníkov na Klub 17.14 aj na mládež.

Tém, skupinky, hry, večery strávené pri stolnom tenise a samozrejme rozhovory boli pre mňa veľmi vzácne. Som veľmi rada, že som sa mohla zúčastniť tejto akcie a dúfam, že jej tradícia bude pokračovať.

Ľudka Gdovinová – Hudáková

Sústredenie katechumenov prvákov

V sobotu 26. septembra sa konalo úvodné sústredenie katechumenov 1. ročníka v príprave ku konfirmácii. Na počet necelých štyridsať žiakov bolo potrebné zabezpečiť zodpovedajúce množstvo spolupracovníkov ako vedúcich skupinek a k rôznym aktivitám. S veľkou ochotou a pripravenosťou sa prihlásili siedmi mládežníci spomedzi pravidelných účastníkov stretnutí klubu 17.14 a mládeže. Okrem vyučovania, spevu, voľného času na obed, bola súčasťou programu aktivity, pri ktorej katechumeni po skupinkách absolvovali okružnú cestu po desiatich stanoviskach v meste, pri budovách a miestach, ktoré majú nejaké spojitosti so životom našej cirkvi. Niektorých zo spolupracovníkov sme sa opýtali na dojmy a skúsenosti z tohto sústredenia:

Prečo si prijal pozvanie na stretnutie?

Jakub: Zaujímajú ma noví konfirmandi, lebo ja som zažil tiež niečo podobné a dosť ma to zaujalo, keď som uveril v Boha. Páči sa mi to a chcem, aby aj oni uverili.

Slávka: Mala som pocit, že treba pomôcť, a tiež som chcela vidieť tých prvákov, akí ľudia to sú.

Stano: Bol som veľmi oslovený touto ponukou. Vôbec som to necítil ako nejakú záťaž, že tu musím byť v sobotu. Veľmi rád som na stretnutie prišiel, lebo ma obohatilo a myslím si, že stretávať sa s týmito ľuďmi a odovzdávať im svoje skúsenosti s Bohom je veľmi dôležité.

Čo si si z celého dňa najviac zapamätať?

Jakub: Nebol som tu na celý program, ale zaujalo ma vyučovanie o sviatostach a potom súťaž.

Slávka: Páčilo sa mi, že prostredníctvom súťaže mohli na tých miestach v meste, kadiaľ bežne chodia, spoznať, že aj tieto budovy niekedy patrili evanjelickej cirkvi, alebo čo znamenajú niektoré náписy, či rôzne súvislosti s cirkevným životom.

Poznal si niektorého z katechumenov predtým?

Jakub: Áno, môjho brata. A niekoľko ľudí z videnia.

Slávka: Pár tvári som už poznala z klubu 17.14.

Stano: Prváčka katechumenka je aj moja sestra a poznám aj niektorých konfirmandov. Ale práve tí neboli v mojej skupinke. S tými z mojej skupinky som sa spoznal až na stretnutí.

Akí boli noví katechumeni?

Slávka: Keď som na nich čakala v kostole (počas súťaže), boli veselí, ale aj veľmi húževnatí. Hned' sa hrnuli splniť úlohu, hneď hľadali v kostole, kde je napísaný ten nápis.

Ako na teba reagovali?

Stano: Bol som milo prekvapený ich reakciami. Čakal som, že si z toho budú robiť nejaké posmešky alebo dobrý deň, ale boli veľmi tolerantní a disciplinovaní.

Aj vďaka spolupráci mamičiek a viacerých mládežníkov sa stretnutie vydarilo. S vďakou voči Pánu Bohu musíme povedať, že aj úvodné hodiny s prvákmi. Možno v nich rastie ďalšia sľubná generácia aktívnych kresťanov nášho zboru. Modlime sa spoločne o to, aby to tak bolo.

-jv-

Inštalácia manželov Kaňuchových za zborových farárov v Žiline

V nedeľu 27.9.2009 slávnostnými službami Božími boli za zborových farárov evanjelickej cirkvi v Žiline inštalovaní nám všetkým dobre známi Marián a Olinka Kaňuchoví. Po prvýkrát v história evanjelického zboru Žilina sa vytvorili dve farárske miesta a boli inštalovaní hneď dvaja farári naraz a po prvýkrát tam inštalovali ženu - farárku. Na služby Božie so začiatkom o 9.00 hodine prišlo veľa ľudí aj od nás z východu. Prišli z Michaloviec, odkiaľ pochádza Olinka, z Nemcoviec z cirkevného zboru, kde sa narodil Marián, ale aj od nás z Bardejova, kde pôsobili dlhé štyri roky. Nádherný slnečný deň požehnal Pán Boh všetkým nám tam prítomným.

Celá slávlosť bola dobre zorganizovaná. Ráno nám miestni zo zboru radili, kde zaparkovať, bolo pre nás prichystané občerstvenie. Všetci k nám boli veľmi milí a priateľskí. Služby Božie začali slávnostným vstupom všetkých páнов farárov a faráiek a pána biskupa východného dištriktu do chrámu. Bolo veľmi milé, že aj v tú nedeľu nezabudli na najmenšie deti a počas prvej piesne bolo požehnanie detí, ako mávajú každú nedeľu. V rámci poriadku služieb Božích bol aj samotný akt inštalácie. Po príhovore, v ktorom zaznelo, že inštalovaní sa akoby stávajú manželmi s cirkevným zborom v Žiline, im boli odovzdané klúče od chrámu Božieho, Biblia, aby sa jej držali a mali základ pre svoje kázne, evanjelická chrámová agenda, kalich a patena pre prijímanie sviatosti večere Pánovej. Kázeň slova Božieho mal pán biskup Mgr. S. Sabol na tému soľ zeme a svetlo sveta. Dával im radu, ale tá platí pre každého kresťana - budte ako soľ, ktorá solí

a svetlo sveta, aby ich viera svietila do sveta. Po kázni slova Božieho boli aj príhovory smerujúce k blahoželaniu manželom Kaňuchovým, kde sa prihovoril aj nás brat farár J. Velebír. Na konci mali príhovor aj Marián a Olinka Kaňuchoví, v ktorom sa všetkým podčakovali za blahoželania a za to, že sme prišli. Boli veľmi dojatí z toho všetkého. V rámci svojho príhovoru Marián povedal to, čo povedal, aj keď sa lúčili u nás v Bardejove: Sme v Božom vlaku, cestujeme jedným smerom, len teraz sme prestúpili do iného vozňa. Pre nich samotných to bol veľmi „magický“ dátum: 27. 9. sa začal ich spoločný vzťah, v deň s rovnakým dátumom sa zasnúbili a aj stali manželmi, a napokon bol to aj deň ich „svadby“ s evanjelickým cirkevným zborom v Žiline. Po službách Božích bolo pre všetkých pripravené pohostenie u nich vo farskej záhrade.

Bola to veľmi pekná a požehnaná slávlosť, a hoci trvala tri hodiny, všetko sa tak zbehlo, že sa to človeku ani nezdalo tak dlho. Myslím si, že každý tam prežil požehnané chvíle a cítil sa tam veľmi príjemne. Ja osobne som bola veľmi rada, že som ich znova mohla vidieť a popriať im veľa Božieho požehnania a vedenia v práci v novom cirkevnom zbere.

Pánu Bohu patrí vďaka za všetko, a tak mu ďakujem za to, že aj Marián aj Olinka prispeli svojou prácou na budovanie nášho cirkevného zboru, a že skúsenosti, ktoré tu nadobudli, môžu teraz využívať v ich teraz už vlastnom cirkevnom zbere Žilina. Tak im Pán Boh pomáhaj.

Martina Kotuľová, Lukavica

Prvé stretnutie evanjelických pedagógov v Bardejove

V nedeľu 11. októbra 2009 sa v Auditóriu Evanjelickej cirkvi a.v. uskutočnilo prvé stretnutie evanjelických pedagógov v Bardejove. Inšpiráciou pre toto stretnutie sa stalo bližiace sa 500. výročie Stöckelovho narodenia. Bardejovského rodáka Leonarda Stöckela nazývali v jeho dobe veľkým učiteľom Uhorska. Evanjelickí učitelia zohrávali v minulosti popri ordinovaných knázoch vždy významnú úlohu.

V úvode stretnutia zaznel krásny spev sestry Anny Halčákovej. Doprevádzal ju spevom i hrou brat Martin Tipul. Duchovným slovom potešil a povzbudil brat farár Ján Velebír a sestra katechetka Zuzka Verčimáková, recitovaným slovom zase sestra Anka Petričová. Niektoré sestry sa postarali o pohostenie, napiekli koláče, uvarili kávu a čaj. Ale to až v závere stretnutia.

V rámci programu popri duchovnom slove a piesni zaznel aj príhovor hosta, brata Mariána Damankoša, riaditeľa Evanjelického kolegiálneho gymnázia v Prešove, a boli predstavené aj ďalšie body programu Roka Leonarda Stöckela.

Priznám sa, že už niekoľkokrát mi napadla myšlienka - čo tak mať aj v Bardejove napríklad evanjelické lýceum. Teraz táto myšlienka zaznala o to nástojčivejšie. Vďačne padli aj slová z pozvánky: „*Vy, pedagógovia, ste nepochybne ľuďmi, ktorí majú vedome alebo nevedome veľmi veľký vplyv na svoje okolie. V minulosti bola neoddeliteľnou súčasťou pedagogickej práce aj kresťanská výchova, ktorá sa prejavovala svedomitosťou, láskavosťou, osobným prístupom k žiacom. Vpečaťať princípy Kristovej lásky a Božej múdrosti do duše dieťaťa je veľkým privilégiom i vážnou zodpovednosťou každého kresťanského pedagóga. Deje sa to formou prístupu k deťom, osobným príkladom, niekedy aj bez jediného spomenutia mena Pána Ježiša Krista, prítomného však v spôsobe života a práci.*“

Nuž teda vďaka Bohu za tieto slová oceniať v dnešnej dobe tak náročnej práve v oblasti výchovy a vzdelávania. Vďaka Bohu aj za toto krásne a inšpirujúce podujatie.

Malvína Fuňáková, účastníčka stretnutia

Nežná revolúcia - zázrak či realita?

(interview so sebou samým)

Nechce sa nám ani veriť, ale ubehlo už 20 rokov od chvíľ, ktoré zásadným spôsobom zmenili náš život. Nechce sa nám veriť, ale už ani naši dvadsaťpäťroční dospelí mladí ľudia neprežili tieto chvíle vo vlastných zážitkoch, skúsenostach. Zažiť takúto prelomovú dobu je skúsenosť, na akú sa nezabúda. Aj po rokoch je dobre sa k nej vrátiť a uvedomiť si, čo sa vlastne stalo. Pretože ako redaktora tohto časopisu sa ma nemá kto spýtať na mnohé veci, s ktorými by som sa rád podelil, (odpustite za trúfalosť,) spýtal som sa sám seba:

Kde ma zastihli prelomové časy roku 1989?

Začiatok Nežnej revolúcie – oficiálne 17. novembra, neoficiálne sa začala rodiť už skôr. Čosi sme tušili už vtedy, keď sa na uliciach Budapešti a Prahy začali hromadiť opustené Trabanty po nemeckých utečencoch. 1. augusta 1989 som nastúpil ako začínajúci kaplán do cirkevného zboru Kalinovo v Novohrade. Moja manželka bola v tom čase študentkou posledného ročníka Bohosloveckej fakulty. Zbieral som prvé skúsenosti v práci v z bore. Zoznamoval som sa so súdruhmi na MNV, OVN, JRD, ZNB, atď. (povedané slovami Písma: *kto čítaš, rozumej, vy starší, vysvetlite mladším tieto skratky.*) Zoznamoval som sa aj s bratmi a sestrami v z bore, ktorí cez množstvo problémov, starostí a priekov presadili v čase socializmu stavbu novej fary v Kalinove, a to všetko bez farára v z bore. Sám brat dozorca s kurátorom a malou hŕstkou verných. To všetko s tým prorockým zámerom, že do zboru raz príde farár, že zbor bude budovať nielen stavbu fary, ale aj duchovnú stavbu zboru. To boli proroci nežnej revolúcie, o ktorej nič netušili, nič nevedeli, a predsa robili pod Božím vedením všetko tak, akoby sa veci už zajtra mali zmeniť.

A ako to bolo, keď sa skutočne meniť začali?

16. novembra 1989 som kráčal po Bratislave od terajšieho Prezidentského paláca smerom k autobusovej stanici. Cestou na Obchodnej ulici som stretol dlhý rad študentov držiacich sa za ruky. Boli podozrivo nápadní a hluční. Vykrikovali akési podivuhodné heslá. Čosi provokatívne. Už som si nezapamätať konkrétné slová, ale ten pocit vo mne bol celkom jasný: zodpovedal vtedajšej dobe: Mladí, mladí, omrzelo vás štúdium? Ved' vás za tieto reči môžu všetkých vyhodiť zo školy. A len som sa obzeral, či niekde za nimi nejdú aj policajti, ktorí by ich šli pochytať.

V noci zo 16. na 17. novembra som prekročil hranicu s Rakúskom a vydal som sa smerom do Taliana. Už to samotné bolo čosi revolučné. Mohol som legálne ako farár vycestovať na teologickú konferenciu mladých ľudí z celej Európy kamsi ku Florencii. No skutočné divy sa začali diať až počas konferencie. Dva dni po jej začiatku sa v Talianskych novinách objavili prvé správy z Prahy: „*Pri pokojnej demonštrácii študentov brutálne zakročila polícia. Zatkli veľké množstvo štrajkujúcich.*“ Objavili sa správy o jednom mŕtvom. Na druhý deň to bolo už pol strany reportáže s ďalšími podrobnosťami. Každý deň pribúdalo niekoľko desaťtisíc protestujúcich na Václavskom námestí.

Aké boli moje pocity pri týchto správach?

Veľmi zmiešané. Na jednej strane všetci zdravo rozmyšľajúci

Evanjelický kostol v Kalinove (Novohradský seniorát)

ľudia u nás už dlhší čas tušili, že režim založený na sebaklame nemôže už dlho vydržať. Ako hovoril vtedy kolujúci vtip: *pracujúci sa tvária, že pracujú, štát sa tvári, že ich platí.* To nemohlo dlho vydržať. No keď sa tá revolučná nálada z Nemecka a Maďarska prekoprácla aj k nám, zrazu išlo do tuhého. Celkom konkrétnie. Moja žena bola študentka v Bratislave. Študenti a herci boli prvými revolucionármami Nežnej revolúcie. Bál som sa o ňu, aby jej tam neublížili buď policajti alebo nejakým nedopatrením tie davy ľudí. Na druhej strane jej brat a mnohí moji spolužiaci boli práve narukovaní vojací. Nikto vtedy nevedel odhadnúť, ako sa veci vyvinú. Poše štát proti štrajkujúcim aj vojsko? Znamená to, že sa ocitne na jednej strane vojak brat a na druhej strane štrajkujúca študentka sestra? Budú stáť proti sebe farár na povinnej vojenskej službe a teológ na námestí? To bolo veľmi náročné a ľažké.

Takže kedy som sa vlastne stal súčasťou revolúcie?

Vlastne ešte počas tej konferencie v Talianku. Na jej záver prišiel ako prekladateľ chlapík z Prahy, syn profesoora Pokorného z teologickej fakulty. BOL NA TEJ PRVEJ MANIFESTÁCII. Aj jeho zbalili policajti do zelenej Avie, vyziezli niekoľko desiatok kilometrov za Prahu, vysadili v tme v lese bez dokladov a peňazí a povedali mu: chod' domov. Jeho zážitky, osobná skúsenosť mi hned ukázali, že takto sa ďalej žiť nedá. Bol som rád, že sa môj program v Talianku končil skôr, ako bol zorganizovaný prvý generálny štrajk. V sobotu večer som sa vrácal domov, v nedeľu som už stál na kazateľni a mal som možnosť ľuďom hovoriť prvé nesmelé smelé slová. Bolo to príjemné, ale zároveň veľmi zaväzujúce, keď mi 72 ročný brat z presbyterstva povedal: Pán farár, d'akujeme, že ste nám pomohli trochu sa zorientovať v tejto pre nás takej prekvapujúcej novej situácii. A na druhý deň v pondelok sa mal odohrať prvý väzny generálny štrajk. Sestra zvonárka, teta Ul'ka sa ma pýta: *pán farár, idemo zvoniti, či ako?* A ja som jej odpovedal: *Teta Ul'ka, samozrejme, že budemo zvoniti, nach šecia vedia, že i me smo s nima.* (v preklade do materčiny: *Naisto, že budzeme zvoňiť, naj šicke znaju, že sme z nima.*) A tak sme na našej zvonici všetkým vyzvonili, že aj my sa pridávame k protestom

proti vláde jedinej - Komunistickej strany a sme za normálny život v normálnych demokratických podmienkach.

Čo mi tento čas priniesol?

Po prvé to, že som si začal uvedomovať: to všetko, o čom sme toľké hodiny snívali, do noci diskutovali počas štúdia, to všetko sa Božím zázrakom stáva skutočnosťou. Budeme môcť verejne a slobodne hovoriť o Pánu Bohu. Budeme môcť učiť ľudí poznáť Božie slovo a nikto nás za to nebude prenasledovať.

Dalo mi to tiež čas byť spolu s mojou ženou, lebo kvôli revolúcii odpadávali mnohé hodiny prednášok aj celé vyučovacie dni na fakulte.

Prinieslo mi to aj ovčie kiahne, ktoré sa objavili v škole a medzi deťmi, ktoré sme v z bore hned začali učiť detskú besiedku. A tak sme ja tri a manželka päť týždňov na prelome januára a februára sedeli v teple našej vlhkej zatuchnej fary, liečili sa a pozerali na nekonečné televízne prenosy z ďalších demonštrácií, debatných stretnutí, diskusií, atď.

Priniesla revolúcia aj nejaké menej príjemné skúsenosti?

Neviem, či ide o menej príjemnú skúsenosť, ale jedna vec bola celkom nová. Zodpovednosť za seba, za svoje názory, za svoj život, za svoje zdravie, za svoju rodinu. Na to sme predtým neboli až tak zvyknutí. Za naše názory bola zodpovedná strana. O naše zdravie sa staral štát. Rodinu si zobrali na starosť škôlka, škola, družina a podobné ustanovizne. Revolúcia priniesla aj ťažký čas prerodu. Ako každá zmena, aj táto zmena začala bolieť. Ako keď vytrhnú Zub. Hoci bol boľavý a sme radi, že je preč, predsa tie prvé chvíle sú veľmi bolestivé. Alebo ako keď sa človek prestahuje a ešte nie je celkom udomáčnený ani v meste, ani vo vlastnom byte. Nevie, kde má čo uložené. Potrebuje čas, kym sa naučí, kde má svoje veci, aký je v nich poriadok. Presne to sa odohrávalo v našom novom slobodne usporiadacom domove. Nevedeli sme, čo to znamená slobodne si zvoliť svojich zastupiteľov. Nevedeli sme rozoznať, čoho z minulosti sa treba vzdať okamžite a čo si ešte chvíľu podržať. Bolo chvíľami bolestné lúčiť sa so zvykmi, zlozvykmi, nepríjemným dedičstvom socializmu už len preto, lebo sme na boli zvyknutí tak žiť. Bolestné bolo stretávať sa s ľuďmi, ktorí pochopili demokraciu falošne ako príležitosť robiť všetko, čo sa im zapáči. Chvíľu trvalo, kym sme sa naučili, že žiť v slobode neznamená žiť v anarchii, ale v poriadku, na ktorom sme sa spoločne dohodli a ktorý sme všetci aj povinní zachovávať.

Vo svojej podstate sme si vtedy začali hlbšie uvedomovať, že táto nová skúsenosť sa veľmi podobá nášmu vzťahu k Pánu Bohu. Aj vo viere totiž platí, že hoci sa zdá, že všetko môžeme, predsa len zo všetkého sa budeme zodpovedať pred najvyššou autoritou Pána Boha.

Čo priniesla Nežná revolúcia do života cirkvi?

Po formálnej stránke napríklad to, že sme zrazu my, farári, prestali byť zamestnancami Odboru kultúry na ONV a stali sme sa celkom logicky zamestnancami cirkvi.

Nové bolo, že nám v celkom inej atmosfére umožnili vstúpiť do vyučovania v škole, našli sme si nové miesto v rámci vzdelávacieho procesu. Aj tam, kde sa náboženstvo roky nevyučovalo, sme s ním mohli začať. Kde sa učilo, mohlo sa učiť v ešte väčšej mieri.

Cirkev vystúpila z kostolov. Zrazu nebol problém usporiadať evanjelizáciu napríklad na námestí, alebo čo bolo ešte bizarrejšie, vo veľkej zasadačke Okresného výboru KSS.

Objavili sa kresťanské články v novinách, objavili sa kresťanské názory na televíznych obrazovkách a v rozhlase.

Po čase sme dostali možnosť uchádzať sa o svoj vlastný, cirkevný majetok, ktorý bol cirkvi odňatý socialistickým režimom. Nedalo sa ináč, aj tu bolo treba prehltnúť krivdy a vykročiť ďalej. Len v samotnom nie veľkom Kalinovskom cirkevnom z bore nám neboli vrátený majetok v hodnote cca 2 milióny korún, čo vtedy stačilo na dva priemerné rodinné domy. Školy, ktoré nám vrátili, boli v dezolátnom stave, jedna z nich bez okien, dverí, bez omietok, bez plotu. Vraj ju chceli upraviť na klub, ale potom si to rozmysleli. Dvadsať rokov dozadu to však bola riadne fungujúca škola.

Podobných skúseností bolo veľa. No my sme sa museli učiť menej sa obzerať dozadu a viac dopredu. Ako keď Pán Boh viedol Izrael púšťou. Hľadeli sme, kde je pred nami ohnivý alebo oblakový stíp. Hľadali sme prísluhy lepšieho zajtrajska. Revolúcia priniesla aj veľa nových ľudí do cirkvi. Znamenali pre nás veľkú výzvu. Bolo treba znova a znova vyučovať nielen mladých, ale aj dospelých. Vysvetľovať to, o čom sme si mysliali, že je všetkým známe a jasné. Nebolo. Rodiny po dve - tri generácie odcudzené Bohu zabudli na Bibliu, nerozumeli zvesti evanjelia. Bolo treba na mnohých miestach budovať vieru celkom od základov. Ale dnes, po 20 rokoch vidno aj výsledky tejto práce. Tam, kde sa ľudia odovzdali do Božej milosti, začala ona meniť ich život k lepšiemu.

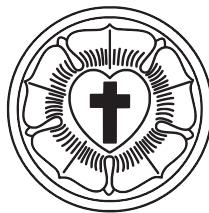
Ako pozérám dnes na časy, „keď mlieko stalo dve koruny“?

Viem, že veľmi veľa ľudí hľadí na minulé časy len cez tieto dve koruny za liter mlieka. Aj ja som si kupoval vtedy liter mlieka za dve koruny. No pamätám si aj výšku priemerného platu vtedy a dnes. Keby sme boli trochu pocitnejší v počtoch, asi by tie dnešné ceny neboli až o toľko odlišné. Uvedomujem si však, že asi najviac mnohých ľudí unavuje práve tá zodpovednosť za seba. To je ťažká úloha a treba ju po kresťansky správne vziať na seba. Kto sa vládze o seba postarať, nech sa stará. Kto však nevládze, tomu ostatní musia pomôcť. Musíme sa učiť, čo znamená milovať blízneho ako seba samého.

Je ťažké niesť zodpovednosť sám za seba pre človeka, ktorý stratí zamestnanie nie svojou vinou. Tam skutočne musíme aj my ostatní byť spoluzodpovední. Je ťažké pre mladých, začínajúcich, študentov alebo absolventov postaviť sa na vlastné nohy. Aj tu je na mieste byť solidárnym a pomôcť v prvých krokoch. To všetko však sú práve také úlohy, akými nás poveruje Božie slovo: učí nás mať sociálny cit, lásku k blízнемu, niesť jeho bremeno, ale aj presadzovať právo a spravodlivosť.

Dnes som vďačný Pánu Bohu, že v našej krajine pri všetkých detských chorobách demokracie vládne právo a spravodlivosť. Som vďačný Pánu Bohu za to, že o veciach, kde sa deje nespravodlivosť, môžeme slobodne hovoriť, dožadovať sa nápravy. Pre človeka so skúsenosťami zo socializmu (zvlášť z päťdesiatych rokov politických procesov alebo z čias normalizácie) je mimoriadnou skúsenosťou, že dnes sa občan môže sporíť aj so štátom a mnohí tieto spory vyhľadávajú.

Dostali sme v slobode vzácný dar. Je to dar Boží. Je našou i mojou vecou, ako s týmto vzácnym darom budeme zaobchádzať.

Na oficiálnej internetovej stránke Evanjelickej cirkvi A.V. na Slovensku (www.ecav.sk) boli 19. októbra 2009 uverejnené stanoviská ECAV k závažným spoločenským otázkam. Vedenie ECAV takto reaguje na početné otázky svojich členov, aký postoj má evanjelický kresťan zaujať k týmto negatívnym javom objavujúcim sa v našej spoločnosti. K prijatiu stanovísk došlo na zasadnutí Generálneho presbyterstva dňa 2. 10. 2009.

Stanovisko ECAV na Slovensku k eutanázii

ECAV na Slovensku citlivu vníma problematiku eutanázie ako hlboký problém, ktorý sa týka nielen samotného ľudského života, ale aj vzťahu života s Darcom – Stvoriteľom. I keď sa snažíme pastorálne komunikovať s ľuďmi, ktorých sa tento problém týka, a chceme ich z hľadiska ľudskosti pochopiť, musíme povedať zásadne:

Nikto nemá právo siahnuť na život sebe ani inému. Tento postoj odvodzujeme z biblického stanoviska (Ex 20, 13: „Nezabiješ!“) a postoja našich reformačných otcov. (Veľký katechizmus M. Luthera §179 – 198: „Takže zmyslom všetkého je: pospolitosti čo najzreteľnejšie vysvetliť, čo znamená „nezabíjať“. Najprv, aby nik neubližoval rukou ani skutkom. Potom, aby jazyku nedovolil hovoriť a radíť, ani nepoužil, ani nedovolil použiť nijaký prostriedok alebo spôsob, ktorým by sa blížnemu mohlo ubližiť.“)

V rámci kresťanskej viery nict miesta pre eutanáziu. Nesúhlasíme so zláhčovaním tohto problému a nechceme zakrývať jeho pôvodný zmysel: Je to smrť na základe ľudského rozhodnutia. Z tohto pohľadu ide o vraždu a samovraždu. Preto vyjadrujeme svoj názor, že navádzanie k eutanázii alebo jej propagácia v akejkoľvek forme by mala byť potrestaná zodpovednými štátnymi orgánmi. Pri tvorbe štátnej legislatívy zastávame názor, že v spoločnosti sa nesmie vytvoriť priestor pre akékoľvek uplatnenie eutanázie.

V súvislosti s eutanáziou sa súčasne otvára širší priestor pre otázky ohľadne ukončenia liečby beznádejne a smrteľne chorých pacientov. I tu vidíme možnosť Božieho zásahu. Odmietame akýkoľvek legislatívny tlak na pacienta a jeho rodinu ohľadom dĺžky liečby. Človek má právo zaujať stanovisko k svojej liečbe bez cudzieho nátlaku. Z hľadiska našej vierouky je Trojjediný Boh darom každého života, ku ktorému má mať človek úctu. Prirodzené ukončenie života je základným právom človeka.

V Bratislave 2. 10. 2009

Stanovisko ECAV na Slovensku k interrupciám

Na základe Písma svätého zaujímame záporné stanovisko k vykonávaniu interrupcií. Život je Boží dar a rovnako aj deti, potomstvo považujeme za požehnanie od Darcu a Pôvodcu života. „Ajhlá, dedičstvo od Hospodina sú synovia, odmenou je plod života.“ (Ž 127, 3)

Poznanie o hodnote života ako Božieho daru nás vedie k jednoznačnému odmietnutiu usmrtenia ľudského plodu, ktorý má vlastnú identitu a právo na život. Žalmista, spoznajúc Božiu vševedúcnosť a všadeprítomnosť, vyznal: „Tvoje oči ma videli, keď som bol v zárodku, všetko to bolo napísané do Tvojej knihy, všetky dni boli vopred stanovené, hoci ešte ani jeden z nich nejestvoval.“ (Ž 139, 16) Na základe tejto poznanej pravdy vyzývame členov Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku k zodpovednému sexuálnemu životu, ktorého dôsledkom je aj možnosť vzniku nového života, a k odmietnutiu interrupcie ako prostriedku na riešenie problému neželaného tehotenstva. Pán Boh nás stvoril ako slobodné bytosti. Treba však dávať pozor na to, aby sa sloboda nezmenila na svojvôľu, ale aby sme vždy „vedeli rozpoznať, čo je vôľa Božia, totiž, čo je dobré, milé a dokonalé“ (R 12, 2n).

Dnešná spoločnosť ponúka možnosť rozhodnúť sa aj v takej závažnej otázke, akou je otázka interrupcie. Nejedno rozhodovanie je veľmi ťažké. Veriaci človek ho však vždy robí v zodpovednosti pred Pánom Bohom, ktorý zmýšľanie a konanie človeka priviedie na súd.

V Bratislave 2. 10. 2009

Podpísaní:

Pavel Delinga, v. r.
generálny dozorca

Miloš Klátik, v. r.
generálny biskup

Okienko do evanjelického a.v. zboru v Bardejove september - október 2009

Pokrstení:	Sobášení:	Zomrelí:
Branislav Hrivňák, Bardejov - Poštárka Pablo Lešičko, Bardejov Jakub Kriegsmann, Jihlava Lívia Hudáková, Nižná Voľa Alžbeta Jurášová, Bardejovská Nová Ves	Mgr. Miroslav Vaľko a Marianna Ciganová Matúš Gajdoš a Jana Vaňušaníková Ing. Ľuboš Banás a Mgr. Milada Voľanská Lukáš Eštok a Andrea Germanová Tomáš Štofančík a Oľga Voľanská Ing. Ján Krukár a Mgr. Silvia Vasilková	Dorota Zobková, rod. Pangrácová, 83 r., Bardejov Ján Staš Petrič, 84 r., Mokroluh Róbert Lauff, 74 r., Strážske Andrej Brehuv, 69 r., Vyšná Voľa Mária Foťtová, rod. Pastircáková, 65 r., Mokroluh Yasmína Eva Hankovská, 4 mesiace, Lukavica

Na vydanie Bardejovského Prameňa prispeli:	
4,- €	Bardejov - r. Predmerská; Mokroluh - Bohu známa sestra
5,- €	Bardejov - s. Adamuščinová s. Šimová, s. Vasilková, r. Adamíková, r. Mišáková, manželia Štofančíkoví; Kobyly - r. Polčová; Vyšná Voľa - r. Marinková
6,- €	Bardejov - r. Salová
7,- €	Bardejov - s. Benická, r. Germanová
10,- €	Mokroluh - r. Juhászová, r. Zuščinová; Lukavica - manželia Banásoví
20,- €	Mokroluh - r. Hoľpitová
118,- €	

Vedenie KEI východného Slovenska zvoláva na 7. novembra 2009 o 9.30 hod.

**Valné zhromaždenie
členov Kolégia evanjelickej inteligencie východného Slovenska.**

Miesto: Dvorana Biskupského úradu VD ECAV, Hlavná 137, Prešov
Program: 1. úvodná pobožnosť
                   2. voľby predsedníctva, správa o činnosti, revízna správa,
                   zmena stanov
                   3. schválenie programového zámeru na roky 2009-2010

PhDr. Marián Damankoš, poverený vedením KEI VS
Bližšie informácie na farskom úrade alebo na www.vychodnydistriktsk

**Rodičov a krstných rodičov očakávajúcich
v najbližších mesiacoch narodenie dieťatka a jeho krst
pozývame na spoločnú prípravu ku krstu, ktorá sa uskutoční
v nedele 15. novembra 2009 v Auditóriu v Bardejove.**

**Vzhľadom na blížiaci sa koniec roka a uzávierku hospodárenia zboru žiadame
členov zboru, ktorí nemajú uhradený cirkevný príspevok na rok 2009,
aby úhradu zrealizovali v čo najkratšom čase (do konca novembra)
v predajni v Auditóriu alebo na farskom úrade.**

**Srdečne Vás pozývame na stretnutia pri Božom slove
a iných príležitostach počas adventu a Vianočných sviatkov 2009**

Prvá adventná nedeľa 29.11.2009	9:00 hod. 9:00 hod. 10:30 hod. 14:00 hod. 18:00 hod.	<i>Služby Božie, Bardejov s Večerou Pánovou Služby Božie, Mokroluh, Lukavica Služby Božie, Rokytov, Vyšná Voľa Nešporné služby Božie, Janovce u br. kurátora Večerné služby Božie, Bardejov – kostol</i>
Adventné stredyždňové večerné služby Božie vo všetkých kostoloch ako zvyčajne		
Druhá adventná nedeľa 6.12. 2009	8: 30 hod. 9:00 hod. 10:30 hod. 10:30 hod. 14:00 hod. 18:00 hod.	<i>Služby Božie s Večerou Pánovou, Lukavica Služby Božie, Bardejov, Mokroluh Služby Božie s Večerou Pánovou, Vyšná Voľa Služby Božie, Rokytov Nešporné služby Božie, Nižná Voľa Večerné služby Božie, Bardejov</i>
Adventné stredyždňové večerné služby Božie vo všetkých kostoloch ako zvyčajne		
Tretia adventná nedeľa 13.12. 2009	8:00 hod. 9:00 hod. 9:00 hod. 10:30 hod. 10:30 hod. 15:00 hod. 18:00 hod.	<i>Večera Pánova v Bardejove Služby Božie s Večerou Pánovou, Mokroluh Služby Božie, Bardejov, Lukavica Služby Božie s Večerou Pánovou, Rokytov Služby Božie, Vyšná Voľa Nešporné služby Božie, Mihaľov Večerné služby Božie – kostol</i>
Adventný modlitebný týždeň 14.-18.12. 2009	18:00 hod. 19:00 hod.	<i>Bardejov, Vyšná Voľa, Mokroluh Lukavica, Rokytov</i>
Modlitebné stretnutie s VP 19.12. 2009	10:00 hod. 16:30 hod. 18:00 hod.	<i>Večera Pánova pre seniorov v Auditóriu Vyšná Voľa, Rokytov Mokroluh, Lukavica</i>
Štvrtá adventná nedeľa 20.12. 2009	9:00 hod. 10:30 hod. 10:30 hod. 15:00 hod. 18:00 hod.	<i>Služby Božie Bardejov, Mokroluh, Lukavica Večera Pánova, Bardejov Služby Božie, Rokytov, Vyšná Voľa Nešporné služby Božie, Bard. Nová Ves - Hospic Večerné služby Božie, Bardejov – kostol</i>
Streda 23.12. 2009	18:00 hod.	<i>Bardejov, Večera Pánova</i>
Štedrý večer (štvrtek) 24.12.2009	15:30 hod. 17:00 hod.	<i>Služby Božie, Bardejov, Mokroluh, Lukavica Služby Božie, Bardejov, Rokytov, Vyšná Voľa</i>
1. slávnosť vianočná 25.12.2009 (piatok)	9:00 hod. 10:30 hod.	<i>Slávnostné Sl. Božie, Bardejov, Mokroluh, Lukavica Slávnostné Sl.Božie, Bardejov, Rokytov, Vyšná Voľa</i>
2. slávnosť vianočná 26.12.2009 (sobota)	8:00 hod. 9:00 hod. 10:30 hod.	<i>Večera Pánova v Bardejove Služby Božie, Bardejov, Lukavica, Mokroluh Služby Božie, Rokytov, Vyšná Voľa</i>
Nedeľa po Vianociach 27.12. 2009	9:00 hod. 10:30 hod. 15:00 hod.	<i>Služby Božie, Bardejov, Mokroluh, Lukavica Služby Božie, Rokytov, Vyšná Voľa Vianočné stretnutie spevokolov nášho zboru</i>
Silvester 31.12.2009 (štvrtek)	15:30 hod. 17:00 hod.	<i>Služby Božie, Vyšná Voľa, Rokytov Služby Božie, Bardejov, Mokroluh, Lukavica</i>
Nový rok 1.1.2010 (piatok)	9:00 hod. 10:30 hod. 18:00 hod.	<i>Služby Božie, Bardejov, Mokroluh, Lukavica Služby Božie ,Rokytov, Vyšná Voľa Večerné služby Božie, Bardejov</i>
Nedeľa po Novom roku 3. 1. 2010	9:00 hod. 10:30 hod. 15:00 hod. 18:00 hod.	<i>Služby Božie, Bardejov, Mokroluh, Lukavica Služby Božie, Rokytov, Vyšná Voľa Novoročné stretnutie mamičiek z Ma-mi klubu Večerné služby Božie, Bardejov - kostol</i>
Zjavenie Krista Pána mudrcom 6. 1. 2010 (streda)	9:00 hod. 10:30 hod. 18:00 hod.	<i>Služby Božie, Bardejov, Mokroluh, Lukavica Služby Božie, Rokytov, Vyšná Voľa Večerné služby Božie, Bardejov</i>

Vedenie zboru prosí o porozumenie, ak sa kvôli zdravotným alebo organizačným dôvodom nepodarí zabezpečiť konanie všetkých naplánovaných stretnutí presne podľa uverejneného rozpisu. Každá mimoriadna operatívna zmena bude vopred oznamená v kostole a na výveskách.